

ТЕХНОЛОГИ АШИГЛАН ҮЙЛДЭГДЭЖ БУЙ ЖЕНДЭРИЙН ХҮЧИРХИЙЛЭЛ: ОЮУТНУУДЫН ХҮЙСИЙН ЯЛГААТАЙ БАЙДЛЫН ЖИШЭЭН ДЭЭР

Чулуунбаатарын Энхболд^{1,*}, Цэдэнгийн Цэцэгжаргал², Ишдоржийн Ундрах-гэрэл³,
Цэгмэдийн Билгүүнмаа⁴, Бомбишийн Отгонбаяр⁴, Од-Эрдэнийн Цолмон⁴

¹Бизнесийн сургууль, Монгол улсын их сургууль, Улаанбаатар, Монгол улс

²Нийгмийн ухааны сургууль, Монгол улсын их сургууль, Улаанбаатар, Монгол улс

³Хүмүүнлэгийн сургууль, Сити их сургууль, Улаанбаатар, Монгол улс

⁴Бизнесийн сургууль, Сити их сургууль, Улаанбаатар, Монгол улс

*Э-мэйл: chboogii@gmail.com, enkhbold_ch@num.edu.mn

ORCID: 0000-0002-0218-7484

Хүлээн авсан 2024.11.26

Засварласан 2024.11.28

Хэвлэлтэнд 2024.12.14

Хураангуй

Энэхүү судалгааны ажлаар Монгол улсын их дээд сургуульд суралцаж буй оюутан залуусын дунд "Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдал" ямар байгааг судалж үзсэн. Судалгаанд оролцогчдын 17% нь ямар нэг байдлаар 29 төрлийн хүчирхийллийн аль нэг төрөлд өртсөн бөгөөд 7 төрлийн технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл оюутан залуусын дунд түлхүү үйлдэгдсэн байна. Судалгааны үр дүн эрэгтэй оюутнууд эмэгтэй оюутнуудаас илүүтэйгээр хохирогч болж байгааг харуулсан. Өмчийн хэлбэрээс хамааран хүчирхийллийн түвшин ялгаатай байна.

Түлхүүр үг: Gender, Violence, Technology-Facilitated Abuse, Technology-Facilitated Sexual Violence, Technology-Facilitated Gender-Based Violence, Technology-Facilitated Gendered Sexual Violence, (Жендэр, Хүчирхийлэл, Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй хүчирхийлэл, Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй бэлгийн хүчирхийлэл, Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт тулгуурласан хүчирхийлэл, Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт тулгуурласан бэлгийн хүчирхийлэл)

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided you give appropriate credit to the original author(s) and source, provide a link to the Creative Commons license. ©2024 Author(s)

1. Удиртгал

Технологийн хөгжилтэй уялдан нийгмийн харилцаа, мэдээлэл солилцоо цахим орчинд шилжиж, олон давуу талыг бий болгосон ч энэ нь хүчирхийлэл, дарамт, ялгаварлан гадуурхалтыг технологиор дамжуулан хялбар аргаар үйлдэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Хүний эрхийн үндэсний комиссоос Азийн сан, Хүчирхийллийн эсрэг үндэсний төвтэй хамтран технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн өнөөгийн нөхцөл байдал, хууль эрх зүйн орчин, тулгамдаж буй асуудал, төрөөс авч хэрэгжүүлж буй асуудлаар санал солилцох зорилгоор "Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдал, салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх нь" хэлэлцүүлгийг 2024 оны 10 дугаар сарын 10-ны өдөр төр, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулан зохион байгуулсан. Тус хэлэлцүүлэгт "Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн өнөөгийн байдал" үнэлгээг танилцуулсан бөгөөд энэ төрлийн хүчирхийллийн хэлбэр, цахим орчинд үйлдэгддэг жендэрт суурилсан хүчирхийллийг хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль эрх зүйн орчинд нарийвчлан тодорхойлоогүй байгааг онцлохын сацуу их, дээд сургуулийн оюутан залуус хувийн мэдээлэл, зургаа бусдад алдах, түүнээс үүдэлтэй цахим дарамт, дээрэлхэлд өртөх байдал түгээмэл бөгөөд энэ төрлийн гэмт хэргийн хохирогч нь эмэгтэй оюутан түлхүү байгааг оролцогч талууд цохон тэмдэглэсэн байна [1].

Монгол Улсын хэмжээнд 2023-2024 оны хичээлийн жилд 64 их, дээд сургууль үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн 33 буюу 51.6 хувь нь их сургууль, 30 буюу 46.8 хувь нь дээд сургууль, 1 буюу 1.6 хувь нь коллеж байна. Нийт их, дээд сургууль, коллежийн 16 нь төрийн өмчийн, 45 нь хувийн өмчийн, 3 нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургалтын байгууллага байна. Их, дээд сургууль, коллежид нийт 145.345 суралцагч суралцаж байна. Нийт суралцагчдын 80.133 буюу 55.1 хувь нь төрийн өмчийн, 57.258 буюу 39.4 хувь нь хувийн өмчийн, 7.954 буюу 5.5 хувь нь олон нийтийн/шашны өмчийн сургуульд суралцаж байна. 2023 оны байдлаар бүх суралцагчид 145.345 оюутан байгаагаас бакалаврын 113.322 оюутан байна. Үүнээс нийт их дээд сургуульд бакалаврын түвшний суралцагчдын 88.601 оюутан нь эмэгтэй, 67.885 оюутан нь эрэгтэй байна [2]. 1-р хүснэгтээс статистик утгуудыг харна уу.

Table 1. Statistics of Universities and Colleges in Mongolia (Academic Year 2023-2024)

Ангилал	Их дээд сургуулийн тоо	Их сургуулийн дээд эзлэх хувь	Суралцагчидийн тоо (эзлэх хувь)
Их сургууль	33	51.60%	
Дээд сургууль	30	46.80%	
Коллеж	1	1.60%	
Төрийн өмчийн	16		80,133 (55.1%)

Хувийн өмчийн	45		57,258 (39.4%)
Олон нийтийн/шашны өмчийн	3		7,954 (5.5%)
Нийт	64		145,345

Интернэт хэрэглэгчдийн тоо баримт нь Монгол Улсад цахим хэрэглээний түвшин улам бүр нэмэгдэж байгааг харуулж байна. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд нийт интернэт хэрэглэгчдийн тоо 447000 орчмоор өссөн нь энэ төрлийн хэрэглээнд насны хязгаар байдаггүйг харуулж байна.

Өөрчлөгдөн шинэчлэгдэж буй нийгмийн зүй тогтлыг даган ажил амьдралын болон хувийн хэрэгцээ шаардлагаар залуус интернэтийг өргөнөөр хэрэглэдэг болсон байна [3]. 1-р зургаас өсөлтийн хэмжээг харна уу.

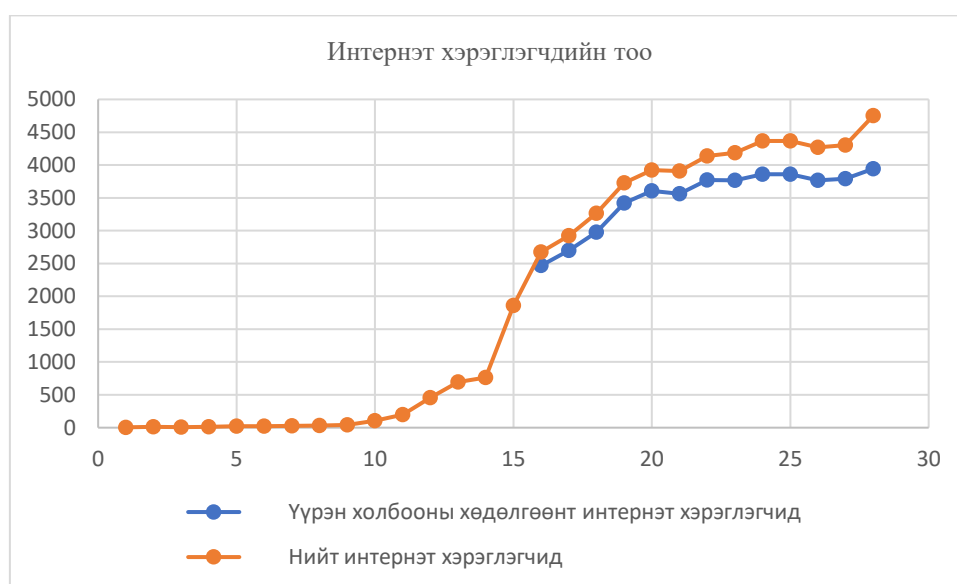

Fig. 1. Number of Internet Users

Энэхүү цахим хэрэглээ өдрөөс өдөрт нэмэгдэж буй өнөөгийн нөхцөл байдалд оюутан залуусын дунд технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдал ямар түвшинд байгааг судлан харуулсан тоо баримт, судалгааны ажил хараахан хийгдээгүй байна.

Сүүлийн жилүүдэд технологи, мэдээллийн хурдацтай хөгжлийн улмаас цахим орчинд жендэрийн хүчирхийлэл үйлдэгдэх нь дэлхий дахины тулгамдсан асуудал болж байна.

Цахим орчинд бэлгийн хүчирхийлэл үйлдэгдэж болох бөгөөд энэ нь өдөр тутмын амьдралд улам ихээр тохиолдож буй нь хүн хоорондын хүчирхийллийн тухай

судалгааны сэдэв болсоор байна [4, 5]. Биет орчны бэлгийн харилцаануудын адил, цахим орчны бэлгийн сэдэлтэй харилцаа болон/эсвэл цахим хэвлэл мэдээллээр дамжиж буй харилцаа нь эерэг (жишээ нь, харилцан зөвшөөрсөн, үерхэж нөхөрлөсөн, хөгжилтэй) эсвэл сөрөг (жишээ нь, зөвшөөрөлгүй, айлгаж ичээсэн, хүчирхийллийн шинжтэй) байдлаар илрэх тасралтгүй урсгалд оршиж байна [6]. Цахим бэлгийн хүчирхийлэл нь цахим аргаар (жишээ нь, гар утас, и-мэйл) үйлдэгддэг хүн хоорондын үйлдлүүдийн цогц бөгөөд эдгээр үйлдлүүдийн хохирогч нь хүсээгүй халдлагад өртөж хохирч байдаг [7, 8]. Технологиар дэмжигдсэн хүйс болон бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан хүчирхийлэл (TFGSV) нь технологийг ашиглан хүмүүсийг тэдний бэлгийн болон хүйсийн баримжаанаас шалтгаалан хохироох үйлдлүүдийн цогцыг илэрхийлнэ [9].

Технологиар дэмжигдсэн бэлгийн хүчирхийлэл (TFSV) нь дижитал технологиудыг ашиглан виртуал болон биет орчин дахь бэлгийн хүчирхийлэл үйлдэх олон төрлийн үйлдлүүдийг илэрхийлдэг. Энэ төрлийн үйлдлүүдэд цахим бэлгийн дарамт, хүйс болон бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан дарамт, цахимаар мөшгөх, дүрс дээр суурилсан бэлгийн хүчирхийлэл, мөн хохирогчийг хүсээгүй бэлгийн үйлдэлд албадах зэрэг орно. Технологиар дэмжигдсэн бэлгийн хүчирхийлэл (TFSV) нь мэдээлэл ба харилцаа холбооны технологиудыг ашиглан бэлгийн болон хүйсийн ялгаатай байдалд тулгуурлан хохирол учруулдаг үйлдлүүдийн хүрээг илэрхийлж байдаг [10].

Хэдийгээр энэхүү үзэгдлийг олон янзаар нэрлэн (technology-facilitated abuse /TFA/, Technology-Facilitated Sexual Violence /TFSV/, technology-facilitated gender-based violence /TFGBV/, Technology-facilitated gender- and sexuality-based violence /TFGSV/) судалж байгаа боловч 2024 онд нэгдсэн үндэсний байгууллагаас нэгдсэн байдлаар нэрлэж, ойлгож хэрэглэхийг зөвлөмж болгосон байна. Мэдээлэл харилцааны технологи (ICT) эсвэл бусад дижитал хэрэгслүүдийг ашиглан үйлдэгдсэн, тусалсан, хүндрүүлсэн эсвэл нэмэгдүүлсэн аливаа үйлдэл нь бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл зүйн, нийгмийн, улс төрийн эсвэл эдийн засгийн хохирол учруулах, эсвэл эрх, эрх чөлөөг зөрчсөн байдлыг технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл (FGBVR) гэж үзнэ [11].

Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн олон арван төрөл цахим орчинд байна. Тэдгээрийг илэрч буй байдлаар нь Цахим бэлгийн дарамт, Дүрс дээр суурилсан бэлгийн хүчирхийлэл (IBSA), Бэлгийн түрэмгийлэл болон/эсвэл албадлага, Хүйс болон/эсвэл бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан дарамт хэмээн дөрвөн том бүлэгт хуваан авч үзэж байн [12, 13]. 2-р хүснэгтээс төрөл, жишээ, тайлбарыг харна уу.

Table 2. Technology facilitated gender-based violence dimensions.

Төрөл	Жишээ	Тайлбар
Цахим бэлгийн дарамт	Цахим бэлгийн дарамт	Цахим хэрэгслээр дамжуулан (жишээлбэл: и-мэйл, дуут/видео дуудлага, текст/дүрсний мессеж) нийгмийн сүлжээнд нийтлэл тавих гэх мэт аргаар үйлдэгддэг хүсээгүй бэлгийн шинжтэй хүчирхийлсэн үйлдэл
Дүрс дээр суурилсан бэлгийн хүчирхийлэл (IBSA) - Зөвшөөрөлгүйгээр нүцгэн болон/эсвэл бэлгийн агуулгатай дүрс бүтээх, олж авах, түгээх, хуваалцах үйлдлүүд	Өшөө авалтын порно, Бэлгийн агуулгатай мессеж солилцоо	Хувь хүний зөвшөөрөлгүйгээр дотно эсвэл бэлгийн шинжтэй зураг, бичлэгийг бүтээх, түгээх, эсвэл түгээхээр сүрдүүлэх. Цахим хэрэгслээр дамжуулан бэлгийн агуулгатай текст, зураг, эсвэл видео илгээх
Бэлгийн түрэмгийлэл болон/эсвэл албадлага	Бэлгийн дарамт үзүүлэх сүрдүүлэг, Цахим орчинд хүчирхийллийн зураг түгээх, Танилцуулгын вебсайтууд болон аппликейшнүүд ашиглан бие махбодийн бэлгийн гэмт хэрэг үйлдэхээр завдах	Бие махбодын бус албадлагын хэлбэр, гэмт этгээд хууль бус аргуудыг ашиглан, тухайлбал, сүрдүүлэх, хахуульдах эсвэл айлган сүрдүүлэх зэргээр бэлгийн хамтын ажиллагаа шаардах оролдлого хийх, дотно зураг эсвэл мэдээлэл илчлэхийг шаардах үйлдлүүдийг багтааж болно.
Хүйс болон/эсвэл бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан дарамт, дээрэлхэл	Цахимаар үзэн ядах, Хүйсийн чиг баримжаанд суурилсан үзэн ядах үг хэллэг	Бусдыг чимээгүй болгох, хянах зорилготой цахим хүчирхийлэл.

Цахим хүчирхийлэл нь орчин үеийн технологиос үүдсэн шинэ төрлийн хүн хоорондын хүчирхийллийн нэг хэлбэр юм. Эрдэмтэн судлаачид энэ үзэгдлийг хэмжих олон төрлийн хэмжүүр бүтээсэн ч, системтэй үнэлгээнүүд хийгдээгүй байна [14].

Манай улсын хувьд технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдлыг судалсан судалгааны ажил байхгүй байгаа төдийгүй дээр дурдсан судалгааны ажлуудын үр дүнд үндэслэн энэхүү судалгаа нь Монгол Улс

дахь оюутан залуусын дунд технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдал ямар байгааг судлах зорилгыг тавьсан болно.

Энэхүү судалгаа нь анхлан хийгдэж буй тул технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдлыг харуулах тодорхойлогч статистик үзүүлэлтүүдийг гаргаж ирэх, хамгийн их жин дарж буй хүчин зүйлсийг тодорхойлох, хүйс нас зэргээс хамааран ялгаатай байдлаар үйлдэгдэж буй эсэхийг судлах зорилтуудыг тавьсан.

2. Судалгааны арга зүй

Энэхүү судалгаа нь технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийг тодорхойлох 29 likert scale асуулга, түүврийн шинж чанарыг харуулах 4 нэрлэсэн хэмжээст асуулга, судалгаанд өөрийн сайн дураар оролцож буй эсэхийг шалгах 1, нийт 34 асуулгаас бүрдсэн болно. Судалгааны түүврийг 2024/20/24 – 2024/11/24 - ний хооронд нэг сарын хугацаанд санамсаргүй системчилсэн магадлалт түүврийн аргаар төрийн өмчийн 6, хувийн 3 сургуульд суралцаж буй 1-4 түвшний оюутнуудаас авсан болно. Нийт 415 өгөгдөл цуглуулсан бөгөөд 27 өгөгдлийг чанар хангаагүй гэж үзэн хасаж 388 өгөгдлийг шинжилгээнд ашигласан болно. Эх олонлог болох 145,345 оюутныг төлөөлөх чадвар бүхий түүврийн хэмжээ нь 95% - н магадлалаар, 5% - н алдааны түвшинд 384 байсан. Тиймээс түүврийн хэмжэг хангалттай гэж үзэн судалгааны өгөгдлийг SPSS статистик өгөгдлийн программд кодлон оруулж шинжилгээг хийж боловсруулсан болно.

Тодорхойлогч статистик үзүүлэлтээр судалгааны асуулгын давтамжийг харсан бөгөөд хамгийн их тохиолдож буй технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлүүдийг гаргаж ирсэн. Хүйс болон нас, суралцаж буй түвшин, сургуулиас хамааралтайгаар технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл ялгаатай үйлдэгдэж буй эсэхийг t-test, oneway ANOVA шинжилгээ хийх замаар судлан шинжилсэн.

3. Судалгааны үр дүн, хэлэлцүүлэг

Судалгаанд нийт 388 оюутан хамрагдсан. Нийт судалгаанд хамрагдагчдын 152 буюу 39.2% эрэгтэй, 236 буюу 60.8% эмэгтэй оюутан байсан. Судалгаанд МУИС, АШУҮИС, ШУТИС, МУБИС, СУИС, ХААИС, ХУИС, СЭЗИС, СИТИ сургуулийн 1-4 түвшний 17-26 насны оюутнууд хамрагдсан. 3-р хүснэгтээс статистик утгуудыг харна уу.

Table 3. Sample statistic

		Таны хүйс:	Таны нас	Таний суралцаж буй түвшин	Та аль сургуульд сурдаг вэ?
N	Valid	388	388	388	388
	Missing	0	0	0	0

Mean	1.6082	20.1546	2.8144	3.9304
Minimum	1.00	17.00	1.00	1.00
Maximum	2.00	26.00	5.00	9.00

29 төрлийн технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн хэлбэрийн дундаж утгыг гаргахад судалгаанд оролцогчдын 17% нь ямар нэг байдлаар хүчирхийлэлд өртсөн гэсэн статистик үзүүлэлт гарсан. Судалгааны үр дүнгээс харвал оюутан залуусын дунд хамгийн ихээр тохиолддог технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн хэлбэр нь садар самуун зураг, бичлэг илгээх үйлдэл /Cyberflashing/, цахим орчинд мөшгих үйлдэл /Cyberstalking/, бусдыг үзэн ядсан үг хэллэг бүхий бичвэр нийтлэх /Hate speech/, хуурмаг дүр эсгэж бусдыг мэхлэх, залилах үйлдэлд /Catfishing/, цахим дээрэлхэл /Cyber-bullying/, бусдын байр суурь, нэр хүндэд санаатайгаар халдах, гүтгэх үйлдэл /Flaming/, гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ гэсэн долоон үзүүлэлтэд хамгийн ихээр өртөж байгаа нь харагдаж байна. 2-р зургаас эрэмбэлэгдсэн байдлыг харна уу.

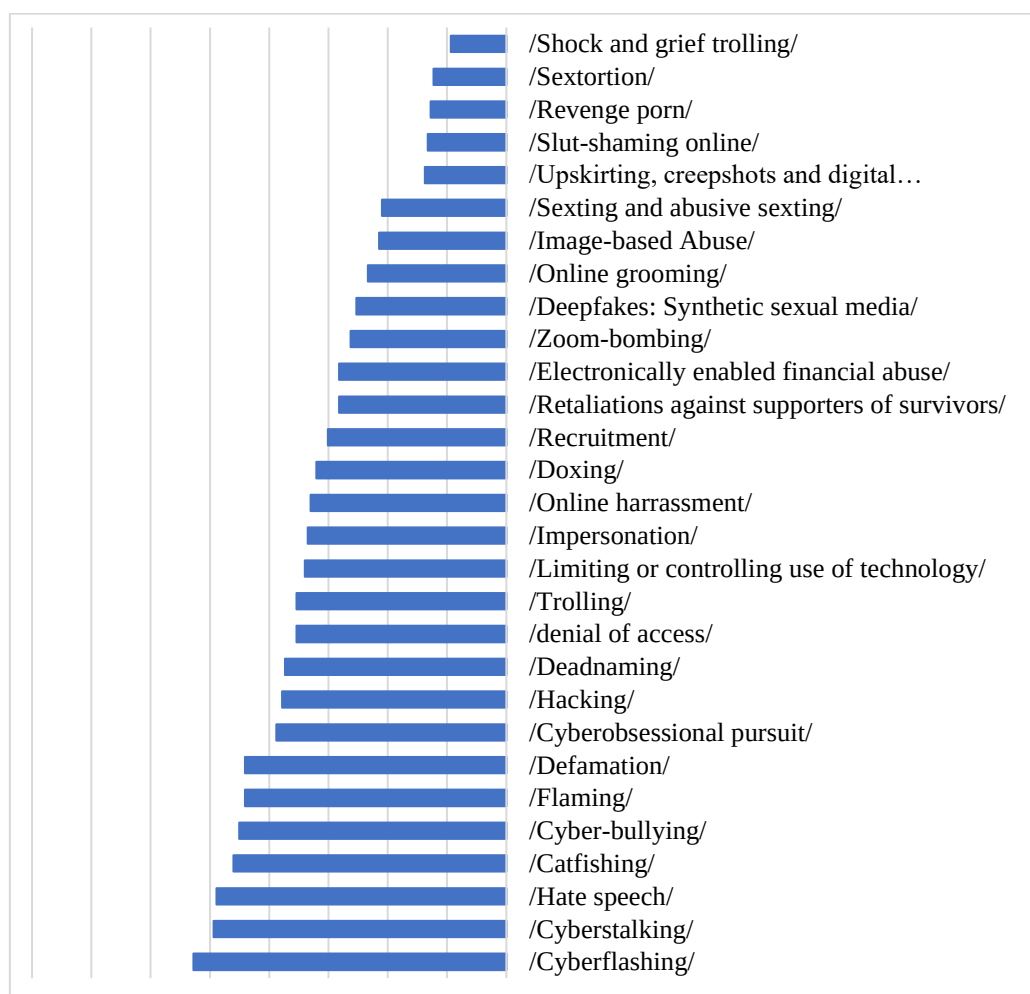

Fig. 2. Technology facilitated gender-based violence types, their number of occurrences.

Хамгийн ихээр өртөж буй 7 үзүүлэлтийг хувьд хүйсээр ялгаатай байгаа эсэхийг t-test хийж шалгаж үзэхэд садар самуун зураг, бичлэг илгээх үйлдэл /Cyberflashing/, цахим дээрэлхэл /Cyber-bullying/ - д хүйс хамаарахгүйгээр өртөж байгаа нь батлагдаж байгаа боловч цахим орчинд мөшгөх үйлдэл /Cyberstalking/, бусдыг үзэн ядсан үг хэллэг бүхий бичвэр нийтлэх /Hate speech/, хуурмаг дүр эсгэж бусдыг мэхлэх, залилах үйлдэлд /Catfishing/, бусдын байр суурь, нэр хүндэд санаатайгаар халдах, гүтгэх үйлдэл /Flaming/, гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ - д **эрэгтэй оюутнууд** илүү өртөж байгаа үр дүн гарсан. 4-р хүснэгтээс статистик тоон утгуудыг харна уу.

Table 4. t-test based on gender

Levene's Test for Equality of Variances				Group statistics		
		F	Sig.	Таны хүйс:		Mean
Cyber-bullying Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	3.312	0.070	Эрэгтэй	152	1.5066
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.4449
Catfishing Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	27.711	0.000	Эрэгтэй	152	<u>1.5395</u>
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.2966
Cyberflashing Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	2.171	0.141	Эрэгтэй	152	1.4868
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.4703
Hate speech Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	25.804	0.000	Эрэгтэй	152	<u>1.6842</u>
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.3814

Flaming Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	23.022	0.000	Эрэгтэй	152	<u>1.5263</u>
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.2754
Defamation Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	62.369	0.000	Эрэгтэй	152	<u>1.6645</u>
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.3136
Cyberstalking Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Equal variances assumed	13.806	0.000	Эрэгтэй	152	<u>1.5066</u>
	Equal variances not assumed			Эмэгтэй	236	1.3559

Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн хэлбэрүүдийн хамгийн ихээр тохиолдож буй долоон үзүүлэлтүүд **нас, суралцаж буй түвшнөөс үл хамааран** ялгаварлалгүйгээр тохиолдож буй нь oneway ANOVA шинжилгээгээр батлагдсан. Хэдий тийм боловч МУИС, ХААИС – н оюутнууд цахим орчинд мөшгөх үйлдэл /Cyberstalking/, гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ - д бусад сургуулийн оюутнуудаас түлхүү өртөх хандлагатай байгаа нь харагдсан. 5-р рүснэгтээс статистик тоон утгуудыг харна уу.

Table 5. Oneway ANOVA based on university

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Cyberstalking Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Between Groups	9.893	8	1.237	2.000	<u>0.045</u>
	Within Groups	234.300	379	0.618		
	Total	244.193	387			

Defamation Хэрвээ та өртөж байсан бол хир их давтамжтай тохиолдож байсан бэ?	Between Groups	12.136	8	1.517	2.319	<u>0.019</u>
	Within Groups	247.934	379	0.654		
	Total	260.070	387			

Хөдөөгийн оюутнууд олон тоогоор элсэн суралцдаг МУИС, ХААИС – н оюутнуудын хувьд гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ - д өртөх байдал бусад сургуулийн оюутнуудаас их байна. Харьцуулалтыг зураг 3-с харна уу.

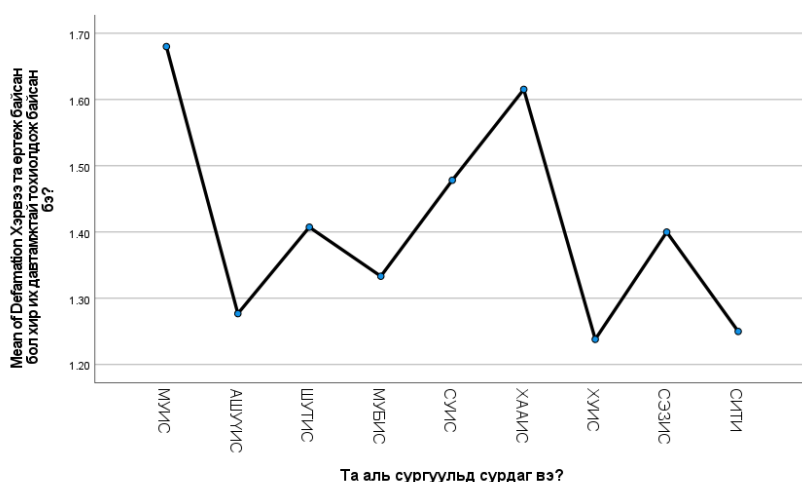

Fig.3. Defamation numbers among the selected University students.

Харин ХУИС, Сити их сургуулийн оюутнуудын хувьд гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ - д өртөх байдал хамгийн бага үзүүлэлттэй байна.

4. Дүгнэлт

Монгол улсын оюутан залуусын дунд дараах **долоон төрлийн** технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл хамгийн ихээр тохиолдож байна.

1. садар самуун зураг, бичлэг илгээх үйлдэл /Cyberflashing/
2. цахим дээрэлхэл /Cyber-bullying/
3. цахим орчинд мөшгөх үйлдэл /Cyberstalking/
4. бусдыг үзэн ядсан үг хэллэг бүхий бичвэр нийтлэх /Hate speech/
5. хуурмаг дүр эсгэж бусдыг мэхлэх, залилах үйлдэлд /Catfishing/
6. бусдын байр суурь, нэр хүндэд санаатайгаар халдах, гүтгэх үйлдэл /Flaming/

7. гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/

Судалгааны үр дүнгээс харвал “Дүрс дээр суурилсан бэлгийн хүчирхийлэл (IBSA), Хүйс болон/эсвэл бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан дарамт, дээрэлхэл” түлхүү тохиолдсон байна. Яг одоогийн байдлаар бусад улс оронтой харьцуулбал эрүүгийн хэргийн шинжтэй технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл бага тохиолдож байгаа нь сайшаалтай байна.

Эрэгтэй, эмэгтэй оюутнуудын хувьд хүйсийн ялгаврлалгүйгээр садар самуун зураг, бичлэг илгээх үйлдэл /Cyberflashing/, цахим дээрэлхэл /Cyber-bullying/ - д өртөж байгаа нь батлагдсан.

Эрэгтэй оюутнууд эмэгтэй оюутнуудаас илүүтэйгээр цахим орчинд мөшгөх үйлдэл /Cyberstalking/, бусдыг үзэн ядсан үг хэллэг бүхий бичвэр нийтлэх /Hate speech/, хуурмаг дүр эсгэж бусдыг мэхлэх, залилах үйлдэлд /Catfishing/, бусдын байр суурь, нэр хүндэд санаатайгаар халдах, гүтгэх үйлдэл /Flaming/, гүтгэлэг, бусдыг гүтгэх, бусдын талаар хуурамч мэдээлэл түгээх, хилсээр гүтгэх үйлдэл /Defamation/ гэсэн жендэрийн хүчирхийлэлд өртөж байна. Энэхүү үр дүн нь нийгэмд түгсэн эмэгтэй хүмүүс л жендэрийн хүчирхийлэлд илүүтэй өртдөг гэдэг тогтсон хэвшмэл ойлголтын няцаасан үр дүнг харуулж байна. Судалгааны энэхүү үр дүн нь өөрчлөгдөн хувьсаж буй технологийн дэвшил, эдийн засаг, нийгэм соёлын нөлөө оюутан залуусын хүйсийн ялгаатай байдлыг ч өөрчилж буйг харуулж байна. Өмнөх үед эрэгтэй хүйсийн хүмүүс жендэрт суурилсан хүчирхийлэлд өртдөггүй, өртсөн ч бага байдаг байсан бол өнөө цаг үед эрэгтэй хүмүүс технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэлд илүүтэй өртөх болсон байна. Мөн эмэгтэй хүмүүс эрэгтэй хүмүүсээс илүүтэй түрэмгий, хүчирхийлэгч болон хувьсан өөрчлөгдсөн байх магадлалтай байна.

Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн хэлбэрүүдийн хамгийн ихээр тохиолдож буй долоон үзүүлэлтүүд оюутан залуусын **нас, суралцаж буй түвшнөөс үл хамааран** ялгаварлалгүйгээр тохиолдож байгаа эмпирик үр дүнгээс харагдаж байна. Өөрөөр хэлбэл оюутан залуусын хэнд ч технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл тохиолдох магадлалтай байна.

Хэдий тийм боловч төрийн өмчийн болон хувийн өмчийн сургуулиудын дунд ялгаатай байдал байна. Судалгаанд хамруулан авч үзсэн төрийн өмчийн зургаан сургуулийн дундаас **МУИС, ХААИС** хоёрт технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл бусад сургуультай харьцуулахад илүү их байгаа нь судалгааны үр дүнгээс харагдсан. МУИС – хамгийн өндөр үзүүлэлттэй байхад хувийн өмчийн ХУИС, Сити их сургуулийн хувьд хамгийн бага үзүүлэлттэй гарсан байна. Энэхүү үр дүн нь хөдөө орон нутгаас олон оюутан ирж суралцдаг сургуулиудын хувьд ялгаатай байгаа нь анхаарал татаж байна. Судалгааны энэхүү үр дүнгээс харвал орон нутгийн оюутнууд цахим орчны соёл, технологийн хэрэглээг хотын оюутнуудтай харьцуулбал бага ойлгодог байх магадлалтай бөгөөд үүнээсээ үүдэн технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэлд өртөх хандлага илүүтэй байх боломжтой юм.

Санал, зөвлөмж

Нийгэмд түгсэн эмэгтэй хүмүүс л жендэрийн хүчирхийлэлд илүүтэй өртдөг гэдэг тогтсон хэвшмэл ойлголтыг эргэн харах шаардлагатай гэж үзэж байна. Мөн ерөнхий боловсролын сургуулиудын сурагчдын дунд гарч буй үе тэнгийн дээрэлхэл, үг хэл амаар доромжлох, бие махбодод халдах үйлдлүүдийн дийлэнх хувийг эмэгтэй суралцагчид үйлдэж буйг олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслүүд мэдээлсээр байгаа нь нь энэхүү судалгааны үр дүнд тулгуурлан цаашид хийх судалгааны ажлыг ерөнхий боловсролын сургуулиудын сурагчдын дунд хийж эмпирик үр дүн гаргах шаардлагатай гэж үзэж байна.

Эдгээр түгээмэл хэрэглэгдсэн дүрс дээр суурилсан бэлгийн хүчирхийлэл (IBSA), Хүйс болон/эсвэл бэлгийн чиг баримжаанд суурилсан дарамт, дээрэлхэл нь үйлдэгчийг тодорхойлох боломжгүй нөхцөл байдалд түлхүү үйлдэгдэж байх магадлалтай бөгөөд цаашид хийгдэх судалгааны ажлууд технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийлэл үйлдэгдэж буй суваг, тусламж авах хүмүүс, хэн хамгийн ихээр хүчирхийлэл үйлддэг гэх мэт илүү нарийвчилсан үзүүлэлтүүдийг судлах шаардлагатай.

Техник, технологийн хөгжлийн үр дүнд шинэ тутам үүсэж буй эдгээр үзэгдлийг Монголын нөхцөл байдалд нарийвчлан судалж урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга замуудыг боловсруулж олон нийтийн мэдлэг мэдээллийг нэмэгдүүлэх хэрэгцээ шаардлага их байна.

НОМ ЗҮЙ

1. Хүний эрхийн үндэсний комисс. Технологи ашиглан үйлдэгдэж буй жендэрт суурилсан хүчирхийллийн нөхцөл байдал, салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх нь хэлэлцүүлэг.
2. <https://moe.gov.mn/post/134647..> Дээд боловсролын 2023-2024 оны хичээлийн жилийн статистик. [Холбогдсон] 2024 оны 11 сарын 26
3. https://www2.1212.mn/tables.aspx?tbl_id=DT_NSO_1300_012V1&13999001_select_all=0&13999001SingleSelect=_t7_t2&SOUM_select_all=0&SOUMSingleSelect=_0&YearQ_select_all=0&YearQSingleSelect=_202403_202402_202401_202304&YearY_select_all=1&YearYSingleSelect=_1999&. Интернет хэрэглэгч ба компьютерын тоо бүс, аймаг, нийслэлээр, жил, улирлаар. [Холбогдсон] 2024 оны 11 сарын 26
4. Powell, A and Henry, N. (2019). Technology- Facilitated Sexual Violence Victimization: Results from an online survey of australian adults. *Journal of interpersonal violence*, 34(17), 3637-3665.
5. Patel, U and Roesch, R. (2022) The prevalance of technology-facilitated sexual violence: a meta-analysis and systematic review. *Trauma, Violence, and Abuse*, 23(2), 428-443.
6. Karasavva, V., Swanek, J., Smadis, A., Forth, A. (2022). From myth to reality: sexual image abuse myth acceptance, the Dark Tetrad, and non- consensual intimate image dissemination proclivity. *Journal of sexual aggression*, 29(1), 51-67. <https://doi.org/10.1080/13552600.2022.2032430>
7. Powell, A., Scott, A. J., & Henry, N. (2020). Digital harassment and abuse: Experiences of sexuality and gender minority adults. *European Journal of Criminology*, 17(2), 199-223. <https://doi.org/10.1177/14773708187880068>.
8. Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-Facilitated Sexual Violence: A Literature Review of Empirical Research. *Trauma, violence & abuse*, 19(2), 195–208. <https://doi.org/10.1177/15248380166501899>.
9. Gámez-Guadix, M., & Martínez-Bacaicoa, J. (2023). Technology-facilitated sexual violence: Typologies, prevalence, and associated variables. In C. R. Martin, V. R. Preedy, & V. B. Patel (Eds.), *Handbook of anger, aggression, and violence* (pp. 375–389). Springer Nature Switzerland AG. https://doi.org/10.1007/978-3-031-31547-3_20
10. Henry, N., & Powell, A. (2018). Technology-Facilitated Sexual Violence: A Literature Review of Empirical Research. *Trauma, violence & abuse*, 19(2), 195–208. <https://doi.org/10.1177/1524838016650189>
11. UN Women. (2024). Technology Facilitated Gender-Based Violence: Developing a shared research agenda, UN.
12. Powell, A., & Henry, N. (2019). Technology-Facilitated Sexual Violence Victimization: Results From an Online Survey of Australian Adults. *Journal of interpersonal violence*, 34(17), 3637–3665. <https://doi.org/10.1177/0886260516672055>
13. Araújo, A. V. M. de ., Bonfim, C. V. do., Bushatsky, M., & Furtado, B. M. A. (2022). Technology-facilitated sexual violence: a review of virtual violence against women. *Research, Society and Development*, 11(2), e57811225757. <https://doi.org/10.33448/rsd-v11i2.25757>
14. Zaghloul, N.M., Farghaly, R.M., ELKhatib, H. *et al.* (2022). Technology facilitated sexual violence: a comparative study between working and non-working females in Egypt before and during the COVID-19 pandemic. *Egypt J Forensic Sci* 12, 21. <https://doi.org/10.1186/s41935-022-00278-2>.

TECHNOLOGY-FACILITATED GENDER-BASED VIOLENCE: AN EXAMPLE OF GENDER DIFFERENCES AMONG STUDENTS

Chuluunbaatar Enkhbold^{1*}, Tseden Tsetsegiargal², Ishdorj Undrakh-Gerel³, Tsegmed
Bilguunmaa⁴, Bombish Otgonbayar⁴, Od-Erdene Tsolmon⁴

¹*Business School, National University of Mongolia,*

²*School of Social Sciences, National University of Mongolia, Ulaanbaatar, Mongolia*

³*School of Humanities, City University, Ulaanbaatar, Mongolia*

⁴*Business School, City University, Ulaanbaatar, Mongolia*

*Email: chboogii@gmail.com, enkhbold_ch@num.edu.mn

*ORCID: 0000-0002-0218-7484

Received 26.11.2024

Revised 13.12.2024

Accepted 13.12.2024

Abstract

This study examines the situation of "Technology-Facilitated Gender-Based Violence" among university students in Mongolia. Findings indicate that 17% of participants have experienced at least one of 29 types of violence, with 7 types of technology-facilitated gender-based violence being more prevalent among students. The results reveal that male students are more likely to become victims compared to female students. The level of violence also varies depending on the ownership of institution.

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided you give appropriate credit to the original author(s) and source, provide a link to the Creative Commons license. ©2024 Author(s)